

BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ VE ARAŞTIRMALARI DERGİSİ BANU Journal of Health Science and Research

DOI: 10.46413/boneyusbad.1783428

Özgün Araştırma / Original Research

Yoğun Bakım Hemşirelerinin Bakım Davranışları, Kültürel Yeterlilik Düzeyleri ve Arasındaki İlişkinin İncelenmesi Examination of the Relationship Between Caring Behaviors and Cultural Competence Levels of Intensive Care Nurses

Serap GÜNGÖR ÜNAL ¹ İsmail DUSAK ² Betül TOSUN ³

¹ Dr. Öğr. Üyesi,
Kahramanmaraş Sütçü İmam
Üniversitesi, Kahramanmaraş
Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler
ve Teknikler Bölümü,
Kahramanmaraş, Türkiye

² Uzman Hemşire, Şanlıurfa
Mehmet Akif İnan Eğitim ve
Araştırma Hastanesi, Palyatif
Bakım Servisi, Şanlıurfa,
Türkiye

³ Doç. Dr., Hacettepe
Üniversitesi, Hemşirelik
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü,
Ankara, Türkiye

**Sorumlu yazar /
Corresponding author**

Serap GÜNGÖR ÜNAL
serap320601@gmail.com

Geliş tarihi / Date of receipt:
13.09.2025

**Kabul tarihi / Date of
acceptance:** 06.02.2026

Atıf / Citation: Güngör Ünal, S.,
Dusak, İ., Tosun, B. (2026).
Yoğun bakım hemşirelerinin
bakım davranışları, kültürel
yeterlilik düzeyleri ve arasındaki
ilişkinin incelenmesi. *BANÜ
Sağlık Bilimleri ve
Araştırmaları Dergisi*, 8(2),
619-629. doi: 10.46413/
boneyusbad.1783428

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, yoğun bakım hemşirelerinin bakım davranışları tutumlarını ve kültürel yeterlilik düzeylerini ve arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışma, bir eğitim ve araştırma hastanesinde görev yapan yoğun bakım hemşirelerini kapsayan tanımlayıcı, kesitsel ve ilişki arayıcı türdedir. Veriler, araştırmacılar tarafından "Hemşire Tanıtım Formu", "Yoğun Bakım Hemşirelerinde Bakım Davranışları Tutum Ölçeği" ve "Hemşire Kültürel Yeterlilik Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır.

Bulgular: Hemşirelerin çoğu (%79.6), farklı kültürel geçmişlere sahip hastalara bakım verdiklerini bildirmiştir. Karşılaştıkları en yaygın zorluklar dil engelleri (%79.6), kültüre özgü beklentiler (%53.8) ve özellikle hemşirelere yönelik beklentilerdi (%33.3). Kültürel Yeterlilik Ölçeği'nin ortalama puanı 71.10 ± 11.91 iken, Bakım Davranışları Tutum Ölçeği'nin ortalama puanı 109.20 ± 1.165 olarak bulunmuştur. Kültürel yeterlilik puanlarında cinsiyete ($p=0.004$) ve çok kültürlü hastalara bakım verme deneyimine ($p=0.016$) göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bakım davranışları tutum ölçeği ile kültürel duyarlılık toplam puanı arasında pozitif yönde zayıf düzeyde bir ilişki ($r=.212$, $p < 0.05$, $n=93$) bulunmuştur.

Sonuç: Sonuç olarak, hemşirelerin kültürel duyarlılıkları arttıkça bakım davranışları tutumları da iyileşmektedir. Cinsiyet ve çok kültürlü hastalara bakım sağlama, kültürel yeterlilik düzeylerini etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: Bakım, Davranış, Hemşireler, Kültürel yeterlilik, Yoğun bakım

ABSTRACT

Aim: The aim of this study is to determine the care behavior attitudes and cultural competence levels of intensive care nurses and the relationship between them.

Materials and Method: This study is a descriptive, cross-sectional, and correlational type, involving intensive care nurses working at a training and research hospital. Data were collected by the researchers using the "Nurse Description Form", "Caring Behaviors Attitude Scale in Intensive Care Nurses" and "Nurse Cultural Competence Scale".

Results: Most nurses (79.6%) reported providing care to patients from diverse cultural backgrounds. The most common challenges they faced were language barriers (79.6%), culture-specific expectations (53.8%), and expectations directed specifically toward nurses (33.3%). The mean score on the Cultural Competence Scale was 71.10 ± 11.91 , while the mean score on the Caring Behaviors Attitude Scale was 109.20 ± 1.165 . Significant differences in cultural competence scores were found according to gender ($p=0.004$) and experience in providing care to patients from diverse cultural backgrounds ($p=0.016$). A weak positive correlation ($r=.212$, $p < 0.05$, $n=93$) was found between the care behaviors attitude scale and the total cultural sensitivity score.

Conclusion: In conclusion, as nurses' cultural sensitivity increases, their caring behaviors attitudes also improve. Gender and experience with diverse cultures affect cultural competence levels.

Keywords: Behavior, Care, Culturally competent, Intensive care, Nurse

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non Commercial 4.0 International License.

GİRİŞ

Hemşirelik bakımının temel amacı; insan onuruna ve bireysellik kavramına saygıyı kaybetmeden kaliteli bakım sunmaktır (Bulut ve Kızıllırmak, 2022). Hemşirelerin bakım davranışları birçok faktörden etkilenebilir. Bu faktörler arasında hemşirenin yaşı, deneyimi, öz saygısı, yetkinliği, inançları ve uzmanlığı ile ilgili olduğu kadar bakım verilen hasta sayısı; hastanın tanısı, hastanın bakım aldığı servis, yoğun bakım ünitesi (YBÜ) ortamı, kurumun özellikleri ve kültürel farklılıkları da yer almaktadır (Boz ve Kol, 2020; Abo Seada, Abo Habieb, Salameh, El-Wkeel, ve Abdelkader Reshia, 2022; Ahmed ve ark., 2022).

Hemşirelik teorisyenleri kültürel bakımın hemşirelik uygulamaları için bir temel olduğunu vurgulamıştır (Chen, Jenfsen, Measo ve Nichols, 2018). Hastaların, ailelerin ve toplulukların kültürlerini, değerlerini ve sağlık inançlarını dikkate almadan kaliteli bakım sağlamak mümkün değildir; bu nedenle farklı kültürel gruplar arasında ve içinde çeşitliliğe saygı göstermenin önemi kabul edilmektedir (O'Brien, O'Donnell, Murphy, O'Brien, ve Markey, 2016). Bireyin kültürel özelliklerinin bakım sürecinde dikkate alınması, holistik ve bireye özgü bakımın sağlanmasında önemli bir rol oynamakta olup, bu durum hemşirenin kültürel yeterliliğiyle doğrudan ilişkilidir (Korkmaz, Aydın Avcı, Duman Kırmacı, Korkmaz, ve Soyanıt, 2022). Kültürel yeterlilik, sağlık çalışanının hastanın kültürel bağlamını dikkate alarak etkili bakım sunabilme becerisini kazanmak ve erişilebilirliği artırmak amacıyla sürekli olarak çaba gösterdiği devam eden bir süreçtir (Chen ve ark., 2018). Campinha-Bacote tarafından geliştirilen model, kültürel yeterliliği dinamik bir süreç olarak tanımlamakta ve bunun; farkındalık, bilgi, beceri, kültürlerarası karşılaşmalar ve isteklilik boyutlarının etkileşimiyle oluştuğunu belirtmektedir. (Tanrıverdi, 2017). Hemşirelerin kültürel yeterlilik düzeyleri, bakım sürecindeki karar alma ve uygulama becerilerini geliştirmekte; bu durum, sunulan hemşirelik bakımının niteliği ve etkinliğinin artmasına katkı sağlamaktadır (Tanrıverdi, 2017).

YBÜ de bulunan hastaların klinik durumlarının karmaşık ve kırılabilir olması, hasta yakınlarının sürekli yanında bulunamaması gibi nedenler, hemşirelerin yüksek düzeyde kültürel yeterliliğe sahip olmasını gerekli kılmaktadır. Ayrıca dil engelleri ve kültürel farklılıklar, hasta ile kurulan iletişimi ve bakım sonuçlarını doğrudan

etkilemektedir. Son yıllarda yapılan çok merkezli bir çalışmada, tercüman gereksinimi olan hastalarda mortalite ve bakım süreçlerinin farklılaştığı; profesyonel tercüman kullanımının ise daha olumlu sonuçlarla ilişkili olduğu bildirilmiştir (Duronjic ve ark., 2023). Avrupa ülkelerinde 15 farklı ülkeden 591 hemşire ile yapılan başka bir çalışmada, hemşirelerin kültürel yeterlilik düzeylerinin en yüksek olduğu alanın "farkındalık ve duyarlılık", en düşük olduğu alanın ise "hasta merkezli iletişim" olduğu saptanmıştır. Ayrıca ikinci bir dil bilmek ve farklı ülkelerde bulunmuş olmak, kültürel yeterlilik düzeyini artıran etmenler olarak bulunmuştur (Dobrowolska ve ark., 2020).

Türkiye'de birçok kültür bir arada yaşadığı için, farklı kültürlerden insanlara güvenli ve etkili bir bakım sunmak adına, bakım veren kişinin kendi kültürel bilgisi, diğer kültürlerle karşı hissettikleri ve kültürel yeterliliği önemlidir (Türkoğlu ve Sönmez, 2023). Türkiye'de kültürel yeterlilik ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde literatürde pediatri, cerrahi ve farklı kliniklerde çalışan hemşireler ve hemşirelik öğrencileriyle çalışmalar bulunurken (Çınar ve ark., 2022; Kandemir ve Yüksel, 2024; Korkmaz ve ark., 2022; Özdemir ve Sevinç, 2023; Tutar ve Karol, 2023; Üzar Özçetin ve Sarioğlu, 2022; Yılmaz ve Kuşuoğlu, 2023) yoğun bakım hemşireleri ile yapılan çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bilgiler ışığında bu çalışmanın amacı YBÜ hemşirelerinin bakım davranışları tutumu ve kültürel yeterlilik düzeyleri ve bu değişkenlerin arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

Araştırma Soruları

1. YBÜ hemşirelerinin bakım davranışları tutum düzeyi nedir?
2. YBÜ hemşirelerinin kültürel yeterlilik düzeyi nedir?
3. YBÜ hemşirelerinin bakım davranışları tutumları ve kültürel yeterlilik düzeyleri tanıtıcı özelliklere göre farklılık göstermekte midir?
4. YBÜ hemşirelerinin bakım davranışlarına yönelik tutumları ile kültürel yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü (Tasarımı)

Bu çalışma tanımlayıcı, kesitsel ve ilişki arayıcı tasarımda gerçekleştirilmiştir.

Araştırma Evreni ve Örneklemi

Bu çalışma, Türkiye'nin güneydoğusunda, Suriye ve Irak ile sınır komşuluğu bulunan, kültürel çeşitliliğin belirgin olduğu, Suriyelilerin en yoğun olduğu ilk üç şehirden birisi olan (Mülteciler Derneği, 2024) bir ilde bulunan bir eğitim ve araştırma hastanesinde gerçekleştirildi. Araştırmanın evrenini bir eğitim ve araştırma hastanesinde YBÜ'nde çalışan 121 hemşire oluşturmaktadır. Örneklemi ise aynı hastanenin YBÜ'nde çalışan ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden hemşireler oluşturmaktadır. Araştırmacılar biri, çalışmanın gerçekleştirildiği hastanede görev yaptığı için veri toplama sürecinde kolayda örneklem yöntemi kullanılmıştır.

Örneklem büyüklüğü bilinen bir evrenle örneklem hesaplama yöntemi kullanılarak %95 güven aralığında 93 yoğun bakım hemşiresi olarak belirlendi.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanması için araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda oluşturulan “Hemşire Tanıtım Formu” ve “Yoğun Bakım Hemşirelerinde Bakım Davranışları Tutum Ölçeği” ile “Hemşire Kültürel Yeterlilik Ölçeği” kullanıldı.

Hemşire Tanıtıcı Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanmış olan “Hemşire Tanıtım Formu”, hemşirelerin sosyo-demografik ve mesleki özelliklerini ile çok kültürlü hastalara bakım verme isteği ve bu süreçte yaşanan zorlukları değerlendirmek amacıyla oluşturulmuştur. Form, toplam 11 sorudan oluşmaktadır (Tanrıverdi, 2017; Chen ve ark., 2018; Abo Seada ve ark., 2022; Üzar Özçetin ve ark., 2022; Özdemir ve Sevinç, 2023).

Yoğun Bakım Hemşirelerinde Bakım Davranışları Tutum Ölçeği (YBHBDTÖ): YBÜ hemşirelerinin hasta bakım süreçlerini yönetmesinde ilgili bakıma ilişkin tutumlarını değerlendirmek amacıyla 26 maddeli, 5'li likert tipinde Selçuk ve Akın (2024) tarafından Türkçe olarak geliştirilmiştir. Ölçekten 26 ile 130 arasında puan alınmaktadır. Orijinal ölçeğin güvenilirlik çalışmasında Cronbach's Alfa katsayısı 0.98 olarak bulunmuştur. Puanın yükselmesi kültürel yeterliliğin iyi olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. (Selçuk ve Akın, 2024). Bu çalışmada Cronbach's Alfa katsayısı 0.96 olarak bulundu.

Hemşire Kültürel Yeterlilik Ölçeği (HKYÖ): HKYÖ, hemşirelerin kültürel yeterlilik düzeylerini ölçmek için geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Türkçe'ye Gözüm ve arkadaşları (2016) tarafından uyarlanmıştır. Ölçek, kültürel bilgi, beceri ve duyarlılık boyutlarını kapsayan toplam 20 maddeden oluşmakta ve 5'li Likert tipiyle değerlendirilmektedir. Puanlama 20–100 arasında değişmekte, yüksek puanlar daha iyi kültürel yeterliliği göstermektedir (Gözüm, Tuzcu, ve Kırca, 2016). Güvenirlik açısından, orijinal çalışmada Cronbach's Alpha 0.97, Türkçe uyarlamada 0.96, bu çalışmada ise 0.94 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması

Çalışmanın verileri, 27.03.2025-25.04.2025 tarihleri arasında YBÜ'nde çalışan bütün hemşireler (N=121) herhangi bir seçim kriteri olmaksızın çalışmaya katılmaya davet edildi, 22 hemşire çalışmaya katılmayı kabul etmediği, 6 hemşirede formu eksik doldurduğu için 93 gönüllü hemşire çalışmaya dahil edildi. Veriler, aynı kurumda görev yapan araştırmacı tarafından; “Hemşire Tanıtıcı Bilgi Formu”, “Yoğun Bakım Hemşirelerinde Bakım Davranışları Tutum Ölçeği” ve “Hemşire Kültürel Yeterlilik Ölçeği” kullanılarak toplandı. Hemşirelere araştırmanın amacı hakkında gerekli açıklamalar yapıldı ve sözlü onamları alındıktan sonra, hemşirelerin çalışma günleri dikkate alınarak yoğun bakım üniteleri araştırmacı tarafından ziyaret edilmiştir. Veriler, hemşirelerin tedavi ve bakım uygulamalarının olmadığı, mesai saatinden önce veya mesai saatinin sonunda araştırmaya katılmayı kabul eden hemşirelere formlar dağıtılarak hemşire odasında yüz yüze görüşme yöntemiyle toplandı. Her bir veri toplama süreci ortalama 15–30 dakika sürdü.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmaya başlamadan önce, Harran Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (Tarih: 10.03.2025, Oturum:05) etik kurul onayı alınmıştır. Ayrıca, çalışmanın yürütüleceği kurum olan Sağlık Bilimleri Üniversitesi Şanlıurfa Mehmet Akif İnan Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi'nden 25.03.2025 tarihinde yazılı kurum izni alınmıştır. Ölçeklerin Türkçe geçerlilik ve güvenilirliğini yapan kişilerden e-mail yoluyla izin alındı. Verilerin toplanmasına başlamadan önce hemşirelere araştırmanın amacı açık ve anlaşılır bir şekilde anlatıldı. Katılmayı kabul eden hemşirelerden sözlü gönüllü onam alındı. Onam süreci; araştırma hakkında ayrıntılı bilgilendirme

yapılmasını, katılımın tamamen gönüllülük esasına dayandığını, kişisel bilgilerin gizliliğinin korunacağını ve katılımcıların istedikleri herhangi bir zamanda, herhangi bir gerekçe göstermeksizin çalışmadan çekilme hakkına sahip olduklarını içermektedir. Araştırma süresince tüm uygulamalar, Helsinki Deklarasyonu ilkelerine uygun olarak yürütülmüş; katılımcıların gizliliği ve mahremiyeti titizlikle korunmuştur.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin analizinde SPSS 25.0 kullanıldı. Verilerin değerlendirilmesinde betimsel istatistikler (ortalama, standart sapma, frekans ve yüzde) kullanıldı. Verilerin normalliği için çarpıklık (-0.485) ve basıklık (1.838) değerleri kullanıldı. George ve Mallery (2010)'ye göre, bu katsayıların -2 ile +2 aralığında olması, tek değişkenli normal dağılım varsayımının sağlandığını göstermektedir (George ve Mallery, 2010). Verilerin analizinde parametrik testler kullanıldı. Bağımsız değişkenler hemşirelerin sosyo-demografik ve mesleki özellikleri, bağımlı değişkenler ise Bakım Davranışları Tutum ve Kültürel Yeterlilik Ölçekleri ortalama puanlarıydı. İki ayrı grubun ortalamalarını karşılaştırmak için "Bağımsız Örneklem t-testi", üç veya daha fazla bağımsız grup örneğini karşılaştırmak için ise "ANOVA testi" kullanıldı. ANOVA testinde anlamlı fark saptanan durumlarda farkın kaynağını belirlemek amacıyla Tukey HSD post-hoc testleri uygulanmıştır. Ayrıca bağımlı değişkenler arasındaki ilişki düzeyini ve yönünü belirlemek için Spearman korelasyon analiz testi kullanıldı. Tüm analizler için istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak belirlendi.

BULGULAR

YBÜ hemşirelerinin sosyo-demografik ve mesleki özellikleri

Araştırmaya katılan YBÜ hemşirelerinin yaş ortalaması 30.87 ± 5.04 yıl olup, katılımcıların %54.8'i erkek ve %86.0'ı lisans mezunudur. Hemşire olarak toplam çalışma süresi ortalama 84.81 ± 52.51 ay, yoğun bakımda çalışma süresi ise ortalama 53.87 ± 41.66 ay olarak belirlenmiştir. Hemşirelerin %53.8'inin dahili YBÜ'nde çalıştığı, %63.4'ünün 24 saat nöbet sistemiyle çalıştığı belirlenmiştir. Ayrıca hemşirelerin %76.3'ünün yoğun bakım hemşireliği sertifikasına sahip olmadığı belirlenmiştir (Tablo 1).

YBÜ hemşirelerinin sosyo-demografik ve mesleki özelliklere göre bakım davranışları ve kültürel yeterlilik düzeyleri

Hemşirelerin yaşları, toplam mesleki çalışma süreleri, YBÜ'de çalışma süreleri, cinsiyetleri, eğitim düzeyleri, görev yaptıkları yoğun bakım birimi, çalışma şekilleri ve yoğun bakım hemşireliği sertifikasına sahip olup olmama durumları ile Yoğun Bakım Hemşirelerinde Bakım Davranışları Tutum Ölçeği toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0.05$) (Tablo 1).

Hemşire Kültürel Yeterlilik Ölçeği alt boyutlarından Kültürel Beceri ortalama puanının erkek hemşirelerde, kadın hemşirelere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($t = 2.958$, $p = 0.004$). Kültürel Bilgi alt boyutunda da benzer şekilde erkek hemşirelerin anlamlı düzeyde daha yüksek puan aldığı görülmüştür ($t = 2.929$, $p = 0.005$) (Tablo 1).

Kültürel Duyarlılık alt boyutu ile yoğun bakımda çalışma süresi arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r = 0.295$, $p = 0.004$). Ayrıca eğitim düzeyi açısından değerlendirildiğinde, lisansüstü mezunu hemşirelerin, önlisans mezunlarına kıyasla Kültürel Duyarlılık puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür ($F = 3.970$, $p = 0.022$) (Tablo 1).

Hemşire Kültürel Yeterlilik Ölçeği toplam puanı, erkek hemşirelerde kadınlara göre anlamlı düzeyde daha yüksektir ($t = 3.059$, $p = 0.004$) (Tablo 1).

Bununla birlikte; yaş, toplam mesleki deneyim süresi, eğitim düzeyi, çalışılan yoğun bakım birimi, çalışma şekli ve yoğun bakım hemşireliği sertifikası sahibi olma durumu ile ne Kültürel Beceri, Kültürel Bilgi ve Kültürel Duyarlılık alt boyutları ve Kültürel Yeterlilik Ölçeği Toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0.05$) (Tablo 1).

YBÜ hemşirelerinin çok kültürlü hastalara bakım verme isteği ve zorlukları ile bakım davranışları ve kültürel yeterlilik düzeylerinin karşılaştırılması

YBÜ hemşirelerinin çok kültürlü hastalara bakım vermeyi isteği ile Yoğun Bakım Hemşirelerinde Bakım Davranışları Tutum Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0.05$). Ancak, Kültürel beceri alt boyutu ve Hemşire Kültürel Yeterlilik Ölçeği toplam puan ortalaması incelendiğinde çok kültürlü hastalara bakım

vermek isteyen hemşirelerin sırasıyla bunlarda anlamlı derecede daha yüksek puan aldığı saptanmıştır ($p = 0.010$, $p = 0.016$) (Tablo 2).

Tablo 1. YBÜ Hemşirelerinin Sosyo-Demografik ve Mesleki Özelliklerine Göre Bakım Davranışları Tutumu ile Kültürel Yeterlilik Düzeylerinin Karşılaştırılması

Değişkenler	n(%)	Yoğun Bakım Hemşirelerinde Bakım Davranışları Tutum Ölçeği	Hemşire Kültürel Yeterlilik Ölçeği			
			Kültürel Beceri	Kültürel Bilgi	Kültürel Duyarlılık	Hemşire Kültürel Yeterlilik Ölçeği Toplam
	Ort ± SS (Min-Max)	r p	r p	r p	r p	r p
Yaş	30.87±5.04	-0.007 0.946	0.180 0.084	0.199 0.056	0.182 0.081	0.200 0.055
Mesleki çalışma süresi (ay)	84.81±52.51	-.031 0.765	0.080 0.446	0.077 0.466	0.117 0.263	0.091 0.388
YBÜ'nde çalışma süresi (ay)	53.87±41.66	0.060 0.567	0.165 0.113	0.185 0.075	0.295 0.004	0.200 0.054
	n(%)	Ort ± SS	Ort ± SS	Ort ± SS	Ort ± SS	Ort ± SS
Cinsiyet						
Kadın	42(45.2)	108.19 ± 11.59	46.97 ± 10.16	13.28 ± 2.86	6.85 ± 1.22	67.11 ± 13.57
Erkek	51(54.8)	110.03 ± 11.74	52.39 ± 6.74	14.66 ± 2.14	7.33 ± 1.57	74.39 ± 9.26
		t=-.0760 p=0.449	t=-2.958 p=0.004	t=-2.585 p=0.012	t=1.605 p=0.112	t=3.059 p=0.004
Eğitim durumu						
Önlisans ^a	7(7.5)	103.00 ± 17.64	41.14 ± 8.17	12.42 ± 2.63	6.00 ± 1.15	59.57 ± 10.69
Lisans ^b	80(86.0)	109.45 ± 10.69	46.47 ± 8.24	14.15 ± 2.57	7.13 ± 1.44	67.76 ± 11.34
Lisansüstü ^c	6(6.5)	113.16 ± 15.61	51.00 ± 3.09	14.04 ± 2.57	8.16 ± 0.40	73.66 ± 4.54
Test değeri		F=1.368 p=0.260	F=2.479 p=0.090	F=1.559 p=0.216	F=3.970 p=0.022 (a>c)	F=2.764 p=0.068
Çalıştığınız YBÜ						
Cerrahi YBÜ	31(33.3)	110.93 ± 9.23	46.22 ± 7.44	13.93 ± 2.68	7.41 ± 1.20	67.58 ± 10.46
Dahili YBÜ	50(53.8)	109.40 ± 12.14	47.12 ± 8.48	14.38 ± 2.48	7.08 ± 1.60	68.58 ± 11.51
Pediyatri YBÜ	12(12.9)	103.91 ± 14.39	43.58 ± 8.71	12.91 ± 2.50	6.50 ± 1.08	63.00 ± 11.91
Test		F=1.605 p=0.207	F=0.911 p=0.406	F=1.625 p=0.203	F=1.845 p=0.164	F=1.196 p=0.307
Çalışma şekliniz						
Sürekli Gündüz	9(9.7)	105.11 ± 9.30	45.88 ± 7.23	14.00 ± 2.29	7.00 ± 1.41	66.88 ± 10.15
Gece ve Gündüz Vardiyası	25(26.9)	107.08 ± 9.19	46.92 ± 6.61	13.72 ± 2.45	7.24 ± 1.12	67.47 ± 12.23
24 saat nöbet	59(63.4)	110.50 ± 12.77	46.20 ± 8.96	14.18 ± 2.57	7.08 ± 1.56	
Test		F=1.123 p=0.330	F=0.083 p=0.921	F=0.285 p=0.753	F=0.134 p=0.875	F=0.027 p=0.946
YBÜ hemşireliği sertifikasyonunuz var mı?						
Evet	22(23.7)	108.50 ± 11.49	51.31 ± 6.84	14.50 ± 2.28	7.40 ± 1.22	73.22 ± 9.32
Hayır	71(76.3)	109.42 ± 11.77	49.52 ± 9.37	13.90 ± 2.65	7.02 ± 1.49	70.45 ± 12.59
Test		t=-0.323 p=0.748	t=0.832 p=0.408	t=0.952 p=0.343	t=1.088 p=0.279	t=0.954 p=0.342

r: Pearson korelasyon katsayısı; p: anlamlılık düzeyi.

t: Bağımsız örneklem t-testi; F: Tek yönlü varyans analizi (ANOVA).

Gruplar arası farkların belirlenmesinde Post Hoc Tukey HSD testi uygulanmıştır.

Parantez içindeki harfler (örneğin, a > c) anlamlı gruplar arasındaki farkları göstermektedir

Çok kültürlü hastalara bakım verirken zorlanılan konular incelendiğinde; dil problemi, hemşireye ilişkin tavırlar, fizyolojik, psikolojik, spiritüel bakım ve kültüre özgü beklentiler gibi başlıkların, herhangi bir ölçek puanı ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki göstermediği saptanmıştır ($p > 0.05$) (Tablo 2).

YBÜ hemşirelerinin bakım davranışları tutum ve kültürel yeterlilik ölçeği genel ortalama puanları arasındaki ilişki

Yoğun Bakım Hemşirelerinde Bakım Davranışları Tutum Ölçeği toplam puan ortalaması 109.20 ± 11.65 (min: 68, max: 130)'tir. Hemşire Kültürel Yeterlilik Ölçeği Toplam puan ortalaması 71.10 ± 11.91 (min: 34, max: 100), Kültürel beceri, kültürel bilgi ve kültürel

duyarlılık alt boyutları sırasıyla 49.94 ± 8.83 7.11 ± 1.43 (min: 3, max: 10)'tür (Tablo 3).
(min:22, max:70), 14.04 ± 2.57 (min:6, max: 20),

Tablo 2. YBÜ Hemşirelerin Farklı Kültürden Gelen Hastalara Bakım Verme İsteği ve Zorlandıkları Konulara Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler		YBÜ Hemşirelerinde Bakım Davranışları Tutum Ölçeği	Hemşire Kültürel Yeterlilik Ölçeği			
			Kültürel Beceri	Kültürel Bilgi	Kültürel Duyarlılık	Hemşire Kültürel Yeterlilik Ölçeği Toplam
	n(%)	Ort ± SS	Ort ± SS	Ort ± SS	Ort ± SS	Ort ± SS
Çok kültürlü hastalara bakım vermek istiyor musunuz?						
Evet	74(79.6)	108.98 ± 11.75	51.13 ± 8.16	14.29 ± 2.44	7.17 ± 1.44	72.60 ± 11.09
Hayır	19(20.4)	110.05 ± 11.52	45.31 ± 10.01	13.05 ± 2.89	6.89 ± 1.41	65.26 ± 13.47
test		t=-1.051 p=0.296	t=2.642 p=0.010	t=1.906 p=0.097	t=0.759 p=0.450	t=-2.462 p=0.016
Çok kültürlü hastalara bakım verirken en çok zorlandığınız konular						
Dil Problemi						
Evet	89(95.7)	109.47 ± 11.66	49.82 ± 9.00	13.98 ± 2.59	7.10 ± 1.46	70.91 ± 12.12
Hayır	4(4.3)	103.25 ± 11.26	52.75 ± 2.21	15.25 ± 2.06	7.50 ± 0.57	75.50 ± 3.69
test		t=1.045 p=0.299	t=-0.646 p=0.520	t=-0.958 p=0.341	t=-0.541 p=0.590	t=-0.752 p=0.454
Hemşireye İlişkin Tavırları						
Evet	31(33.3)	112.22 ± 10.29	49.64 ± 10.17	13.93 ± 2.92	7.25 ± 1.43	70.83 ± 13.86
Hayır	62(66.7)	107.69 ± 12.07	50.09 ± 8.17	14.09 ± 2.40	7.04 ± 1.44	71.24 ± 10.93
test		t=1.789 p=0.077	t=-0.231 p=0.818	t=-0.283 p=0.778	t=-0.662 p=0.510	t=-0.153 p=0.879
Fizyolojik Bakıma İlişkin Beklentileri						
Evet	15(16.1)	108.26 ± 9.39	47.60 ± 8.27	13.93 ± 2.43	6.80 ± 1.20	68.33 ± 10.37
Hayır	78(83.9)	109.38 ± 12.08	50.39 ± 8.92	14.06 ± 2.61	7.17 ± 1.47	71.64 ± 12.17
test		t=-0.339 p=0.736	t=-1.124 p=0.264	t=-0.179 p=0.858	t=-0.937 p=0.351	t=-0.984 p=0.328
Psikolojik Bakıma İlişkin Beklentileri						
Evet	22(23.7)	112.31 ± 8.52	48.68 ± 6.95	14.04 ± 2.12	7.09 ± 1.54	69.81 ± 8.78
Hayır	71(76.3)	108.23 ± 12.35	50.33 ± 9.35	14.04 ± 2.71	7.12 ± 1.41	71.50 ± 12.75
test		t=1.443 p=0.152	t=-0.766 p=0.446	t=-0.005 p=0.996	t=-0.102 p=0.919	t=-0.579 p=0.564
Spiritüel Bakıma İlişkin Beklentileri						
Evet	7(7.5)	101.42 ± 8.92	46.71 ± 6.34	14.28 ± 1.70	7.57 ± 0.78	68.57 ± 7.09
Hayır	86(92.5)	109.83 ± 11.66	46.33±8.33	14.02 ± 2.63	7.08 ± 1.47	67.44 ± 11.54
test		t=-1.860 p=0.066	t=0.117 p=0.907	t=0.258 p=0.797	t=0.867 p=0.388	t=0.254 p=0.800
Kültürlerine Özgü Beklentileri						
Evet	50(53.8)	110.60 ± 12.08	45.46 ± 7.72	13.88 ± 2.33	7.12 ± 1.50	66.46 ± 10.45
Hayır	43(46.2)	107.62 ± 11.06	47.41 ± 8.63	14.23 ± 2.84	7.11 ± 1.36	68.76 ± 12.11
test		t=1.213 p=0.228	t=-1.154 p=0.251	t=-0.656 p=0.513	t=0.012 p=0.990	t=-0.989 p=0.327

t: Bağımsız örneklem t-testi

Tablo 3. YBÜ Hemşirelerinde Bakım Davranışları Tutum Ölçeği ve Kültürel Yeterlilik Ölçeği ve Alt Boyutları ile Toplam Puan Ortalamaları ile Alt Boyutları Arasındaki İlişki ve Güvenirlik Düzeyleri

	Madde Sayısı	Ort ± SS	Min-Max	Cronbach's alpha	Kültürel Beceri	Kültürel Bilgi	Kültürel Duyarlılık	Kültürel Yeterlilik Ölçeği Toplam	Bakım Davranışları Tutum Ölçeği
Kültürel Beceri	14	46.36 ± 8.83	21-65	.933	1				
Kültürel Bilgi	4	14.04 ± 2.57	6-20	.830	.781**	1			
Kültürel Duyarlılık	2	7.11 ± 1.43	3-10	.576	.602**	.545**	1		
Kültürel Yeterlilik Ölçeği Toplam	20	71.10 ± 11.91	34-100	.946	.982**	.866**	.690**	1	
Bakım Davranışları Tutum Ölçeği Toplam	26	109.20 ± 11.65	68-130	.964	0.149	0.137	.212*	0.167	1

r: Pearson korelasyon katsayısı, ** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

YBÜ hemşirelerinin bakım davranışları tutum ölçeği ile kültürel yeterlilik ölçeği ve alt boyutlarından aldığı puanlar arasındaki korelasyon analizine baktığımızda; kültürel beceri ile kültürel bilgi ($r = .781$, $p < .01$), kültürel duyarlılık ($r = .602$, $p < 0.01$) ve kültürel yeterlilik ölçeği toplam puanı ($r = .982$, $p < 0.01$) arasında anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur. Benzer şekilde, kültürel bilgi ile kültürel duyarlılık ($r = .545$, $p < 0.01$) ve kültürel yeterlilik ölçeği toplam puanı ($r = .866$, $p < 0.01$) arasında anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur. Bakım davranışları tutum ölçeği toplam puanı ile kültürel beceri ($r = .149$), kültürel bilgi ($r = .137$) ve kültürel yeterlilik toplam ($r = .167$) puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken, kültürel duyarlılık toplam puanı arasında anlamlı zayıf pozitif korelasyon bulunmuştur ($r = .212$, $p < 0.05$, $n=93$) (Tablo 3).

TARTIŞMA

YBÜ hemşirelerinin sosyo-demografik ve mesleki özelliklere göre bakım davranışları ve kültürel yeterlilik düzeyleri

Bu çalışmada YBÜ hemşirelerinin bakım davranışları tutumunun sosyodemografik ve mesleki özelliklerinden etkilenmediği bulunmuştur. Literatürde kadın hemşirelerin erkek hemşirelere göre (Ahmed ve ark., 2022; Gürdil Yılmaz ve ark., 2025), lisans mezunu hemşirelerin de yüksek lisans mezunu hemşirelere göre (Ahmed ve ark., 2022) bakım davranışları puanının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bunun yanı sıra yaş arttıkça ve sürekli gündüz çalışanların gece ya da gece gündüz çalışanlara göre daha yüksek bakım

davranışı sergilediği bulunmuştur. (Demir ve ark., 2023). Bunların yanı sıra yaş, cinsiyet, eğitim, çalıştığı yoğun bakım, çalışma şekli, yoğun bakım sertifikası, ile bakım davranışları arasında fark bulmayan çalışmalarda bulunmaktadır (Taylan ve ark., 2021; Demir ve ark., 2023). Bu farklılıklar hemşirelerin farklı kurumlarda çalışmasından, bakım verme algılarını etkileyen bireysel, psikososyal, örgütsel ve kültürel farklılıklarından ve farklı çalışma koşullarından kaynaklı olabilir.

YBÜ hemşirelerinin yoğun bakımda çalışma süresi arttıkça kültürel yeterliliklerinin arttığı bulunmuştur. Literatürle benzer şekilde hemşirelerin çalışma deneyimi arttıkça kültürel becerilerinin ve yeterliliklerinin pozitif bir şekilde arttığı bulunmuştur (Cai, He ve Klug, 2021; Liu, Chen, Chang ve Lin, 2022). Yoğun bakımda uzun süre çalışan hemşirelerin daha fazla kültürel çeşitliliğe sahip hasta profiliyle karşılaşmaları, onların kültürel yeterliliklerini geliştirmelerine olanak sağlayabilir. Bu durum, deneyimin kültürel duyarlılık üzerinde etkisini göstermektedir.

YBÜ'nde ki erkek hemşirelerin kültürel beceri, kültürel bilgi ve kültürel yeterlilikleri kadın hemşirelerden daha yüksek bulunmuştur. Çalışmalar cinsiyetin kültürel yeterliliği etkilemediğini bulmuştur (Cai ve ark., 2021; Üzar Özçetin ve ark., 2022; Yılmaz ve Kuşoğlu, 2023; Türkoğlu ve Sönmez, 2023; Tuzcu ve Tutar, 2024). Türk toplumunda erkek bireylerin, toplumsal roller gereği daha fazla çevreyle temas halinde olabildikleri göz önünde bulundurulduğunda, farklı kültürel gruplarla daha sık temas kurma olasılıklarının artabileceği düşünülmektedir. Bu durum, erkek hemşirelerin

çeşitli kültürel değer ve inançlarla daha fazla karşılaşmalarını sağlayarak kültürel yeterlilik düzeylerini artırmış olabilir (Tekin ve Demirel Değirmenci, 2022). Ayrıca bu çalışmada erkek hemşire sayısının kadın hemşirelerden fazla olması da bu sonuçları etkilemiş olabilir. Bu nedenle, cinsiyet değişkenine ilişkin elde edilen bulgular dikkatle yorumlanmalı ve ileri çalışmalarda örneklem grupları daha homojen ve dengeli sağlanması, daha güvenilir sonuçlara ulaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Bu çalışmada YBÜ hemşirelerinin eğitim düzeylerinin kültürel duyarlılığını etkilediği bulunmuştur. Lisansüstü mezunu hemşirelerin önlisans mezunu hemşirelere göre kültürel duyarlılıklarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Literatürde hemşirelerin eğitim seviyesi arttıkça kültürel yeterlilik düzeylerinin yükseldiği ve kültürel yeterlilik davranışlarını daha sık uyguladıkları bildirilmektedir (Osmanovic, Großschädlve Lohrmann, 2023; Urbanavičė, El Arab, Austys, Skvarčevskaja ve Istomina, 2025). Bu bulgular, eğitim düzeyinin hemşirelerin kültürel yeterliliklerinin geliştirilmesinde önemli bir faktör olabileceğini düşündürmektedir (Cai ve ark., 2021). Bu bulgular bize kültürel yeterliliği artırmak için kültürel yeterlilik konularının hem hemşirelik müfredatına hem de hizmet içi eğitim programlarına entegre edilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu sayede hem hemşirelerin kültürel yeterlilik düzeyleri hem de sunulan hemşirelik bakımının kalitesi artırılabilir.

YBÜ hemşirelerinin çok kültürlü hastalara bakım verme isteği ve zorlukları ile bakım davranışları tutum ve kültürel yeterlilik düzeylerinin karşılaştırılması

Bu çalışmada YBÜ hemşireleri arasında çok kültürlü hastalara bakım vermek isteyenlerin istemeyenlere göre kültürel beceri, bilgi ve yeterlilik düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yapılan çalışmalarda da farklı kültürden hastaya bakım sunmak isteyen ve bakım sunmaktan memnuniyet duyan hemşirelerin kültürel yeterlilikleri daha yüksek olduğu bildirilmektedir (Tuzcu ve Tutar, 2024; Yılmaz ve Kuşuoğlu, 2023). Bu bulgu kültürel yeterliliğin yalnızca bilgi veya eğitimle değil, aynı zamanda bireyin tutum ve niyetiyle de şekillendiğini göstermektedir. Bu doğrultuda hemşirelik eğitiminde sadece teknik bilgi aktarımına odaklanılmamalı; aynı zamanda kültürel çeşitliliğe yönelik olumlu tutumların

geliştirilmesini destekleyen eğitim yaklaşımlarına da yer verilmesinin önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Bu çalışmada YBÜ hemşireleri çok kültürlü hastalara bakım verilirken en çok zorlanan konuların başında dil engelleri ve hastaların kültürlerine özgü beklentilerinin geldiğini ifade etmişlerdir. Yapılan çalışmalarda da hastayla aynı dilde iletişim kuramamanın en çok zorlanan konulardan biri olduğu görülmektedir (De Beer ve Chipps, 2014; Berie, Salih ve Abate, 2021; Yılmaz ve Kuşuoğlu, 2023). Dil engellerinin, hemşirelerin hastalarla etkili iletişim kurma becerisini olumsuz yönde etkileyerek güvenli ve etkili bakım sunulmasını zorlaştırdığı belirtilmektedir (Kume, Lau ve Kume, 2023). Sağlık çalışanları hastalarla arasındaki dil engelini aşmak için tercüman ve çeviri hizmetlerinden yararlanmaktadır (Zhao, 2023). Ancak hemşireler hastayla tercüman aracılığıyla iletişim kurarken özellikle gizlilik içeren konularda zorluklar yaşamaktadır. Böyle durumlarda hasta yakınlarından da destek almanın bir alternatif olduğu vurgulanmaktadır (Hemberg ve Vilander, 2017). Bu bulgular kaliteli bakımın sunulabilmesi için dil engellerinin aşılmasının önemini vurgulamaktadır. Bu kapsamda sağlık kurumlarında yeterli sayıda tercüman hizmetinin sağlanması ve uygun zamanlarda hasta yakınları ile aktif iletişimin desteklenmesi önerilmektedir.

YBÜ hemşirelerinin bakım davranışları tutum ve kültürel yeterlilik ölçeği genel ortalama puanları arasındaki ilişki

YBÜ hemşirelerinin bakım davranışları tutum düzeylerinin yüksek, kültürel yeterlilik düzeylerinin orta olduğu bulunmuştur.

Ülkemizde yapılan çalışmalarda da çoğunlukla hemşirelerin kültürel yeterlilik düzeyinin orta düzeyde olduğu bulunmuştur (Korkmaz ve ark., 2022; Türkoğlu ve Sönmez, 2023; Yılmaz ve Kuşuoğlu, 2023; Kandemir ve Yüksel, 2024; Tuzcu ve Tutar, 2024). Bu bulgulardan farklı olarak kültürel yeterliliklerinin düşük olduğunu bulan çalışmada bulunmaktadır (Üzar Özçetin ve ark., 2022). Bu durum, hemşirelerin farklı kültürel değerlere sahip bireylerle etkili iletişim kurma ve onların bakım ihtiyaçlarını kültürel açıdan yeterli bir şekilde karşılama konusunda zorlanabileceğini göstermektedir. YBÜ hemşirelerinin kültürel duyarlılığı arttıkça, bakım davranışları tutumlarının da olumlu yönde arttığı gözlenmiştir. Bu bulgular bize kültürel

duyarlılığın hemşirelik bakımında önemli bir rol oynayabileceğine işaret etmektedir. Bu durumun çözümlenmesi için hemşirelerin hem bireysel hem de kurumsal faktörlerde kültürel yeterliğin geliştirilmesi için iyileştirmeler yapılmalıdır.

Yoğun bakım hemşireleriyle yapılan çalışmalarda hemşirelerin bakım davranışlarının çalışmamızla benzere şekilde yüksek düzeyde olduğunu bulan çalışmaların (Demir, Türen ve Doğan, 2023; Gürdil Yılmaz, Bozkul, Altun Uğraş, Doğan ve Kalem, 2025; Sert, Gulbahar Eren ve Ucgul, 2024) yanı sıra orta düzeyde olduğunu bulan (Taylan, Özkan ve Şahin, 2021) çalışmada bulunmaktadır. Bu farklılıklar araştırmanın yapıldığı kurumların özellikleri, hemşirelerin kişisel ve mesleki özelliklerinden kaynaklı olabilir. Çalışmamızın bulgularına baktığımızda YBÜ hemşirelerinin hemşirelik bakımıyla ilgili mesleki rollerini ve sorumluluklarını optimum düzeyde yerine getirdiği söylenebilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmanın sınırlılıkları arasında, araştırmanın belirli bir zaman diliminde uygun örneklem yöntemiyle yürütülmesi, katılımın gönüllülük esasına dayanması, tek merkezli bir hastanede görev yapan hemşirelerle gerçekleştirilmesi ve bulguların katılımcıların öz-bildirimlerine dayalı olması yer almaktadır.

SONUÇ

Bu çalışmanın bulguları YBÜ hemşirelerinin bakım davranışları tutumlarının yüksek, kültürel yeterliliklerinin ise orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Ayrıca kültürel duyarlılık düzeyi arttıkça, bakım davranışları tutumların da olumlu yönde değiştiği bulunmuştur. Hemşirelerin yoğun bakımda çalışma süresi, cinsiyet, eğitim düzeyleri ve çok kültürlü hastalara bakım verme durumlarının kültürel yeterlilik düzeylerini etkilediği bulunmuştur.

Yoğun bakım ünitelerinde kritik hastaların bulunması, hasta ile iletişimin sınırlı olması ve hasta yakınlarının bakım sürecine sınırlı düzeyde katılabilmesi, hasta-hemşire etkileşimini daha da önemli hâle getirmektedir. Bu bağlamda, hemşirenin bireysel yaklaşımı, iletişim biçimi ve kültürel yeterlilik düzeyinin hasta-hemşire etkileşimi üzerinde etkili olabileceği düşünülmektedir. Hastalarla iletişim sürecinde gereksinim duyulan durumlarda tercümanlardan

ve uygun koşullarda hasta yakınlarından destek alınmasının bakım sürecine katkı sağlayabileceği ifade edilebilir.

Bulgular doğrultusunda, YBÜ’de hemşirelik bakımının kalitesinin artırılmasında bakım davranışlarına yönelik tutumlar ve kültürel yeterlilik düzeylerinin önemli bir role sahip olabileceği söylenebilir. Bu kapsamda, hemşirelerin kültürel yeterliliklerini desteklemeye yönelik hizmet içi eğitim programlarının planlanmasının, sağlık kurumlarında yeterli tercüman hizmetlerinin sunulmasının ve kültürlerarası etkileşimlere yönelik farkındalığı artırıcı uygulamaların geliştirilmesinin yararlı olabileceği değerlendirilmektedir.

Araştırmanın Etik Yönü / Ethics Committee Approval

Araştırma için, Harran Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu’ndan etik onayı alınmıştır (Tarih: 10.03.2025, Oturum:05).

Yazar Katkısı / Author Contributions

Fikir/Kavram: S.G.Ü., İ.D., B.T.; Tasarım: S.G.Ü., İ.D., B.T.; Denetleme/Danışmanlık: S.G.Ü., İ.D., B.T.; Analiz ve/veya Yorum: S.G.Ü., B.T.; Kaynak Taraması: S.G.Ü., İ.D., B.T.; Makalenin Yazımı: S.G.Ü., İ.D., B.T.; Eleştirel İnceleme: S.G.Ü., İ.D., B.T.

Hakem Değerlendirmesi / Peer-review

Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması / Conflict of Interest

Yazarlar araştırmanın yürütülmesinde herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek / Financial Disclosure

Yazarlar araştırmanın yürütülmesi sürecinde bir finansal destek almadıklarını beyan etmiştir.

KAYNAKLAR

- Abo Seada, A. I., Abo Habieb, E.-T. E., Salameh, B. S., El-Wkeel, N. S., Abdelkader Reshia, F. A. (2022). Developing nursing standards for maintaining shift handover in the intensive care unit: A methodological and cross-sectional study. *INQUIRY: The Journal of Health Care Organization, Provision, and Financing*, 59, 1–8. doi:10.1177/00469580221144078
- Ahmed, F. R., Saifan, A. R., Dias, J. M., Subu, M. A., Masadeh, R., AbuRuz, M. E. (2022). Level and predictors of caring behaviours of critical care nurses. *BMC Nursing*, 21(1), 341. doi:10.1186/s12912-022-01125-4

- Berie, K. M., Salih, M. H., Abate, H. K. (2021). Cultural competence nursing care and its associated factors among nurses in northern Ethiopia: A mixed method study design. *Nursing: Research and Reviews*, 11, 55–67. doi:10.2147/NRR.S342426
- Boz, İ., Kol, E. (2020). Yoğun bakım hemşireliğinde bakım davranışları üzerine bir literatür derleme. *Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi*, 24(1), 32–38.
- Bulut, S., Kızıllırmak, H. (2022). COVID-19 yoğun bakım ünitesinde çalışan hemşirelerin profesyonel değerleri ve bakım davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 10(1), 241–254. doi:10.33715/inonusaglik.1010517
- Cai, D., He, W., Klug, D. (2021). Cultural competence among nurses and its influencing factors: A cross-sectional study. *Nursing & Health Sciences*, 23(2), 411–418. doi:10.1111/nhs.12821
- Chen, H.-C., Jensen, F., Measom, G., Nichols, N. D. (2018). Evaluating student cultural competence in an associate in science in nursing program. *Teaching and Learning in Nursing*, 13(3), 161–167. doi:10.1016/j.teln.2018.03.005
- Çınar, D., Olgun, N., Koyuncu, A. (2022). Investigation of the cultural competence levels of diabetes nurses. *Clinical and Experimental Health Sciences*, 12(4), 805–811. doi:10.33808/clinexphealthsci.1016988
- De Beer, J., Chipps, J. (2014). A survey of cultural competence of critical care nurses in KwaZulu-Natal. *Southern African Journal of Critical Care*, 30(2), 50–54. doi:10.7196/SAJCC.188
- Demir, B. D., Türen, S., Doğan, D. A. (2023). Pandemic awareness and caring behaviors of nurses working in intensive care unit – a multicenter study. *European Journal of Clinical and Experimental Medicine*, 21(2), 245–250. doi:10.15584/ejcem.2023.2.18
- Dobrowolska, B., Gutysz-Wojnicka, A., Ozga, D., Barkestad, E., Benbenishty, J., Breznik, K., Filej, B., Jarosova, D., Kaučič, B. M., Nytra, I., Smrke, B., Zelenikova, R., Blackwood, B. (2020). European intensive care nurses' cultural competency: An international cross-sectional survey. *Intensive and Critical Care Nursing*, 60, 102892. doi:10.1016/j.iccn.2020.102892
- Duronjic, A., Ku, D., Chavan, S., Bucci, T., Taylor, S., Pilcher, D. (2023). The impact of language barriers & interpreters on critical care patient outcomes. *Journal of Critical Care*, 73, 154182. doi:10.1016/j.jcrrc.2022.154182
- George, D., Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference* (10th ed.). Boston: Pearson.
- Gözüm, S., Tuzcu, A., Kırca, N. (2016). Validity and reliability of the Turkish version of the nurse cultural competence scale. *Journal of Transcultural Nursing*, 27(5), 487–495. doi:10.1177/1043659615582089
- Gürdil Yılmaz, S., Bozkul, G., Altun Uğraş, G., Doğan, H., Kalem, H. F. (2025). Impact of compassion fatigue on care behaviors in intensive care nurses. *Bezmialem Science*, 13(2), 103–109. doi:10.14235/bas.galenos.2024.21549
- Hemberg, J. A. V., Vilander, S. (2017). Cultural and communicative competence in the caring relationship with patients from another culture. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 31(4), 822–829. doi:10.1111/scs.12403
- Kandemir, D., Yüksel, S. (2024). Professional values, cultural competence, and moral sensitivity of surgical nurses: Mediation analysis and structural equation modeling. *Nursing Ethics*, 32(4), 1253–1267. doi:10.1177/09697330241295373
- Korkmaz, M., Aydın Avcı, İ., Duman Kırmacı, N., Korkmaz, D., Soyanıt, Ş. (2022). Bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin kültürel yeterlilikleri ve etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(4), 1474–1483. doi:10.37989/gumussagbil.1094276
- Kume, A., Lau, Y., Kume, M. (2023). Issues commonly faced by nurses caring for international patients: A qualitative study. *International Nursing Review*, 70(2), 239–246. doi:10.1111/inr.12794
- Liu, T.-T., Chen, M.-Y., Chang, Y.-M., Lin, M.-H. (2022). A preliminary study on the

- cultural competence of nurse practitioners and its affecting factors. *Healthcare*, 10(4), 678. doi:10.3390/healthcare10040678
- Mülteciler Derneği. (2024). Türkiye'deki Suriyeli sayısı Aralık 2024. Erişim tarihi: 5 Mayıs 2025, <https://multeciler.org.tr>
- O'Brien, E.-M., O'Donnell, C., Murphy, J., O'Brien, B., Markey, K. (2021). Intercultural readiness of nursing students: An integrative review of evidence examining cultural competence educational interventions. *Nurse Education in Practice*, 50, 102966. doi:10.1016/j.nepr.2021.102966
- Osmanovic, S., Großschädl, F., Lohrmann, C. (2023). Cultural competence among nursing students and nurses working in acute care settings: A cross-sectional study. *BMC Health Services Research*, 23(1), 105. doi:10.1186/s12913-023-09103-5
- Özdemir, S., Sevinç, S. (2023). Correlation between cultural competence, xenophobia, and attitudes towards brain drain in nursing students. *Nurse Education Today*, 131, 105963. doi:10.1016/j.nedt.2023.105963
- Selçuk, E., Akin, E. (2024). Yoğun bakım hemşirelerinde bakım davranışları tutum ölçeği geliştirme. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Sert, H., Gulbahar Eren, M., Ucgul, K. (2024). Occupational fatigue, compassion competence and caring behaviours of intensive care nurses: A structural equation modelling approach. *Nursing in Critical Care*, 29(4), 734–744. doi:10.1111/nicc.13027
- Tanrıverdi, G. (2017). Approaches and recommendations for improving the cultural competence in nursing. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 25(3), 227–236. doi:10.17672/fnjd.343261
- Taylan, S., Özkan, İ., Şahin, G. (2021). Caring behaviors, moral sensitivity, and emotional intelligence in intensive care nurses: A descriptive study. *Perspectives in Psychiatric Care*, 57(2), 734–746. doi:10.1111/ppc.12608
- Tekin, N., Demirel Değirmenci, S. (2022). Ataerkil kültürde kadın, erkek ve toplum ilişkisi. *Mediterranean Journal of Humanities*. doi:10.13114/MJH.2022.581
- Tutar, Ş., Karol, T. (2023). Pediatri hemşireliği dersi alan öğrencilerin kültüre özgü bakım verme yeterliliği, yaşadığı güçlükler ve çözüm önerileri. *SDÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 30(3), 434–443. doi:10.17343/sdutfd.1324124
- Tuzcu, A., Tutar, Ş. (2024). Evaluation of cultural competence levels of pediatric nurses working in Antalya. *Hemşirelik Bilimi Dergisi*, 7(1), 23–32. doi:10.54189/hbd.1283100
- Türkoğlu, N., Sönmez, S. B. (2023). Hemşirelerin kültürel yeterlilik ile etnik merkezilik düzeyleri arasındaki ilişki ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Halk Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 5(1), 26–36. doi:10.54061/jphn.1142317
- Urbanavičė, R., El Arab, R. A., Austys, D., Skvarčevskaja, M., Istomina, N. (2025). The cultural competence of nurses and its relationship to socio-demographic factors: A cross-sectional survey. *BMC Nursing*, 24(1), 497. doi:10.1186/s12912-025-03124-7
- Üzar Özçetin, Y. S., Sarıoğlu, G. (2022). The relationship between resilience, moral sensitivity, and cultural competence among nurses. *Psychology, Health & Medicine*, 27(8), 1672–1681. doi:10.1080/13548506.2021.1916955
- Yılmaz, M., Kuşuoğlu, S. (2023). Çocuk kliniklerinde çalışan hemşirelerin kültürel yeterlilik düzeyleri: Bir devlet hastanesi örneği. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(3), 205–213.
- Zhao, X. (2023). Challenges and barriers in intercultural communication between patients with immigration backgrounds and health professionals: A systematic literature review. *Health Communication*, 38(4), 824–833. doi:10.1080/10410236.2021.1980188